

Prædiken til nytårsaften 2016
DR-optagelse

Tekster: Gal. 3, 23-29 Og Johannes
Evangeliet 1, 1-18.

Salmer: 80, 367, 129, 11

Vær velkommen, Herrens år,
og velkommen herhid.

Sandheds Gud! lad dit hellige ord
oplive, oplyse det høje nord!

Amen.

Der er mange tanker, som myldrer frem
sådan en nytårsnat. Der er noget i luften
sådan en nat – også ud over raketter og
løst-gående balloner.

Begivenheder, som ligger bag os, passerer
revy. Sorgen og savnet kan komme listende
og overmande os, når vi synger salmerne,
som vi kender og forbinder med tidligere
nytårsnætter. Så kan de være som dufte,
der kan føre os tilbage i tiden og genopfriske
særlige øjeblikke – måske sammen med
nogen af dem, som ikke er her mere.

Angsten kan også finde vej til en aften som
denne. Angsten for krige rundt i verden - og
for følgerne for verdens børn. Angsten for
den meningsløse vold og terror, der også i
det forløbne år har vist sit grimme ansigt. Og
frygten for sygdom, ensomhed,
arbejdsløshed - eller alt det andet, som kan
ramme os i vores sårbarhed.

Vi gør regnskab sådan en aften. Vi kan
fyldes af glæde over alt det, vi har fået givet.
Og vi kan beslutte os for, at nu er tiden
kommet til forsoning og fred med andre og
os selv. Eller vi kan træffe afgørelser, som i

det nye år vil få grænsesprængende betydninger for vores liv, måske betyde et farvel til adskillige kilo, eller cigaretter, eller hvad der nu i vores eget selvbillede rangerer som den værste last. Jo, vi kan være stålsatte sådan en aften.

På den ene eller anden måde er der en fællesnævner for alle disse nytårsovervejelser – og det er, at de alle kredser om det at få en ny begyndelse. Det er også, hvad denne nytårsgudstjeneste handler om – og i øvrigt hvad enhver gudstjeneste handler om.

Nytårsnat tager vi hul på et helt nyt år. Alt ligger åbent for os. Men hvad skal sætte fortegnet for din nye begyndelse? Hvilke værdier skal præge dine ønsker til det nye kapitel i dit liv?

Jeg vil lade evangelisten Johannes komme til orde – og lade Martin Luther tale om den erkendelse, der førte til *hans* nye

begyndelse for 500 år siden, og som fik langt større og uventede konsekvenser, end han nok havde anet.

Evangelisten Johannes begynder sit evangelium med ordene, som jeg læste fra alteret lige før. Han beskriver den nye begyndelse som både skabelse og nyskabelse. Den nye begyndelse rummer både det nye og det gamle:

I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Han var i begyndelsen hos Gud. Alt blev til ved ham, og uden ham blev intet til af det, som er. I ham var liv, og livet var menneskers lys. Og lyset skinner i mørket, og mørket greb det ikke.

Mørket, som vi her i aften forsøger at sprede med vore raketter der oplyser himmelen – spreder vi på et dybere plan her i kirken, med evangeliets løfterige ord.

Ud af kaos og mørke skabte Gud verden. Han skabte den i sin kærlighed. Ud af det øde – ud af tomheden og håbløsheden kom lyset, og med lyset kom håbet.

Men fristelsen, begæret, synden og døden kom også ind i verden. Og loven kom, for at skabe orden og for at beskytte mennesket. Men loven førte ikke til fred og frihed, men til dom. Loven blev ingen ny begyndelse – den blev en slutning. Synden blev et vilkår, og håbløsheden og mørket bredte sig igen.

Men så springer Johannes fra skabelse til nyskabelse. Gud lader igen sit skaberord komme til os, men nu i skikkelse af et menneske:

Og Ordet blev kød og tog bolig iblandt os, og vi så hans herlighed (...) Af hans fylde har vi alle modtaget, og det nåde over nåde; for loven blev givet ved Moses, nåden og sandheden kom ved Jesus Kristus.

Gud gav altså afkald på sin fjerne ophøjethed og blev menneske. Lyset, det sande lys, som oplyser ethvert menneske, kom til verden og nyskabte – ikke ved lov og dom, men ved nåde over nåde, og håbets spire fæstede igen rod i Golgatas stenede jord.

Det nye års nye begyndelse er således godt forberedt. Det er forberedt i julen, som vi netop igen har fejret. Med Jesu komme til jord, er Gud gået ind i vores rum, og har givet det et nyt fortegn – nemlig ”Nåde over nåde”. Gud skaber et nyt rum i verden, og det rum er blevet vores rum. Derfor har vi siden søgt sammen i fællesskaber og bygget kirker – som anderledes rum. Rum, der har højt til loftet. Rum, hvortil vi kaldes af klokkerne og sendes ud fra igen – for Guds nye rum kan ikke lokaliseres til kirken. Det er også dit rum, som du bærer i dig, og som giver dig rum til at leve i verden.

Vi kan være i den her nye begyndelse – nøjagtig som vi er. Vi kan være der med vores fortid og vores svigt. Den nye begyndelse kræver ingen forstillelse, men den kræver modet til at give slip på egen sikkerhed og turde gribe den kærlighed, vi får givet.

I morgen vil ligne i dag, og dog skaber Guds nærvær hver eneste dag nyt rum med håb.

Det er en af pointerne i Joakim Skovgaards flotte fresker her i Viborg Domkirke. Det begynder med skabelse helt nede ved indgangen, og det ender i opstandelsens nyskabelse oppe i koret. Vi tager afsked med Adam og Eva i det tredje billede, hvor de gennes ud af Edens Have af englen med flammesværdet, men vi møder dem igen i koret, hvor Jesus tager dem ved hånden og fører dem ud af dødsriget og ind til det evige liv. Deri ligger vores nye begyndelse, at vi er rummet, som dem vi er, med vores svigt, og

samtidig bæres af håbet, der sætter sig igennem - både her og nu og i al evighed.

Luther oplevede denne befrielse meget stærkt. Han havde fået en opvækst med en streng far, der havde store ambitioner på hans vegne, og som forlangte meget. Det gav Luther en fornemmelse af aldrig at slå til. Og hans guds billede tog farve af det. Han kæmpede med den retfærdige Gud, som forlangte både efterfølgelse og bod. Og aldrig kunne han finde ro, straffen var altid overhængende. I en af sine mest kendte salmer beskriver han det sådan:

I Djævlens fængsel var jeg sat,
jeg var fordømt til døde,
min synd mig knuged dag og nat
med megen angst og møde;
jeg altid dybere sank ned,
der var ej vej til salighed,
i synden var jeg fangen.

Luther havnede der, hvor så mange af os også havner i dag: han slog ikke til. Og lige meget, hvor meget han kæmpede, så sank han blot dybere ned. Der var ingen vej til glæden og friheden.

I dag er det nok ikke kirkens domsforkyndelse, som presser os mest – men snarere hele ideologien bag konkurrencestaten, der konstant vil have det lidt bedre og lidt hurtigere, for du er det, du præsterer!

Den nye begyndelse for Luther kom, da han i arbejdet med Romerbrevet kom til at læse, at evangeliets kerne er, at vi ikke er under lov, og dermed ikke skal præstere os til Guds kærlighed, men at Gud er kommet os nær i Kristus, og har åbnet nådens rum for os. Den nye begyndelse kom altså også for Luther, da Ordet blev kød og tog bolig iblandt os, som Johannes evangeliet udtrykte det.

Luther ser, at kristendom gør radikalt op med al den moralisme, som binder os. Kristendommen sætter med Guds kærlighed fri!

Og når det er kærligheden, som sætter fri, så sætter den ikke så meget fri fra – som fri til. Fri til at vende blikket væk fra mig selv og mine egne gode gerninger. Fri til at være næste for mit medmenneske. Ikke for at fortjene noget eller for at gøre mig god. Men fri, fordi jeg netop kan møde den anden, som hun er – et Guds skabt menneske, uendeligt værdifuldt og skabt til et liv i værdighed.

Luther siger det sådan:

”For at vi grundigt skal kunne forstå, hvad et kristent menneske er, og hvordan det forholder sig med den frihed, som Kristus har erhvervet og givet ham (Hvilket Paulus skriver så meget om), vil jeg fremføre disse to sætninger:

Et kristent menneske er en fri herre over alle ting, og ingen underlagt.

Et kristent menneske er en villig tjener i alle ting og alle underlagt”.

Du sættes altså på den ene side fri fra alt det, som nager din dårlige samvittighed, fordi du mødes med nåde over nåde, ligesom du sættes fri fra at skulle bære din sorg, smerte og ensomhed alene, for Gud er kommet nær, og med ham er der opstået fællesskaber, hvor alle er velkomne. Men på den anden side ligger der også en sendelse ud i livet for at dele ud af din frihed. For kærligheden leves og næres i fællesskabet.

Måtte dette blive en bremse for den stigende tendens til, at vi lukker os om os selv i national selvtilstrækkelighed og i klikker af ligesindede.

Også i det nye år vil der være mennesker, som har særligt brug for dig og for os som samfund. Mennesker, som af den ene eller anden grund mister fodfæstet. Vi oplever stigende fattigdom – samtidig med at vores

land er så rigt. Og vi oplever stigende ubalance i vores verden, og en nedbrydning af menneskeligheden, som vi har set det i Aleppo. Flygtninge kommer til os, drevet på flugt af vanvittige krige eller klimaforandringer, der gør det umuligt at leve under hjemlige himmelstrøg.

Lad os aldrig lukke os om os selv. Lad os have modet til at gøre, hvad Gud gør: Dele livet og kærligheden.

Nytårsnat er en særlig nat, hvor vi gør regnskab og løfter os op. Måtte vi blive ramt af det overskud, den mangfoldighed og den glæde, som lyder ind over vores liv, med Guds skabende og nyskabende Ord.

Måtte det præge vores nytårsønsker, at vi bæres af håb. Lad os vove at udtale vores egne, og lytte til andres – sådan som vi skal det om lidt, når vi skal høre et barn, en voksen og en ældre udtrykke deres ønsker til det nye år. Amen.

Lad os med apostlene tilønske hinanden

Vor Herres Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab være med os alle.